

הרב שלמה זלמן אויערבאך
 הרב שמואל הלוי ואזנר
 הרב שמחה בונם לייזרזון

הזזת גוסס בחדר מיון – שו"ת

לכבוד העורך,

שלומים רבים יחולו על ראש איש יקר רוח וירא אלוקים, נעימות בימינו נצח.

לפני מספר שבועות נדרשתי ע"י מע"כ לברר דין גוסס הנמצא בחדר מיון, ומיטתו מונחת במקום שאי אפשר להעביר דרכו חולה מסוכן אחר שלצורך הצלתו זקוקים להעבירו למחלקה מסוימת או לקרבו לאחד המכשירים, ודבר זה אי אפשר לו להתבצע בלי הזזת מיטת החולה או אבר ממנו.

דעת הגרש"ז אויערבאך

את השאלה בתוספת ברור דברים כפי הנלע"ד, הצעתי קדם הוד כבוד דודי גאון ישראל מרן הגרש"ז אויערבאך שליט"א, ואלו דברי תשובתו כפי שהוגהו ואושרו על ידו.

לענין הזזת גוסס לצורך טיפול והצלת חיים של חולה אחר, כיון שהוא צורך גדול לנסות ולהציל חיי אדם, מותר להזיז יד בזהירות, או את מיטתו של החולה הגוסס, ואף מה שנחשב טורח מרובה בטילטולו של הגוסס, מכיון שהטילטול נעשה בזהירות ואין ממיתו בזה הנגיעה, אלא ספק שמקרב מיתתו.

להבדיל מהוצאת מכשיר מפיו או מגופו של הגוסס, עבור חולה אחר, שאסור.

עכ"ד מרן שליט"א¹.

בברכת התורה

שמחה בונם לייזרזון

1. מצורף גם מכתבו של הגר"ש הלוי ואזנר שליט"א, רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר.

דעת הגר"ש ואזנר

אסרו חג שבועות תשנ"ד לפ"ק

כבוד ידידנו המפואר הרב הגאון השלם בתור"ש בן גדולים כש"ת מוה"ר שמחה בונם לייזרון שליט"א בעיה"ק ת"ו.

אחדשה"ט וש"ת באהבה, אשר הציע לפני עני – שנשאל מרופאים שומרי המצוות – שמעשים בכל יום, כאשר בחדר מיון של בית חולים נמצאים חולים שהם נוטים למות במצב של גסיסה, אשר הדין במשנתנו שבת קנ"א, וברמב"ם פ"ד ה"ה מאבל, וביו"ד סי' שלט' ס"א, דהנוגע בו ומזיזו הרי זה שופך דמים – ומיטתו מוטלת במקום שקשה להעביר דרכו חולה אחר, אם לקרבו למכונה או להעלותו למחלקה, והמצב הוא שאם לא נזיז את מיטתו של הגוסס, לפעמים נמנע הצלה ודאית של אחר וכו', והמקרים שכיחים אחרי תאונה ר"ל וישנם הרבה נפגעים – וכבודו נו"נ בזה בדרכי ההלכה אך בכ"ז לא נגע לעצם ההכרעה עם כל מקומות שציינ במכתבו - ואני בתומי אלך לברר בקיצור שורש ההלכה.

הנה בכל מה ששנינו ונפסק להלכה, דאסור לנגוע בגוסס ולהזיז בו, נשנה כשנוגעים בגוף הגוסס כמו אין מעצימין עם יציאת נפש, או אם יצא אחד מאבריו מהמיטה וכד'. לא כן בני"ד אם לא נוגעים בגופו אלא הוא מוטל במיטה, ואם המציאות כך שאפשר להעבירו למקום אחר בלי לנענע אותו כלל, אולי יש מקום דלא חל איסור זה. אלא דמשמעות דברי הבי"ח יו"ד סוס"י שלט' דגם כה"ג אסור, וכמדומני דכך רגיל בהלכה, והיינו מטעם שכמעט בלתי אפשרי בלי לנענעו, ובודאי הוא בכלל איסור זה.

איברא בני"ד לענ"ד יש מקום להתיר, והוא ע"פ ששנינו כיומא פ"ה ע"א, ת"ר עד היכן הוא בודק וכו' בדק ומצא עליונים מתים לא יאמר כבר מתו התחתונים מעשה הי' וכו', והרי זה ברור דמאי דתנא מצא עליונים מתים ואעפ"כ יפקח, היינו דקס"ד מדקא מתו כולם מתו, אבל אם מצא עליונים גוססים פשיטא ופשיטא דיכול לפקח ולהזיז אותם, דלמא יש תחתיהם חיים שעדיין לא הגיעו לגסיסה, אעפ"י שברייתא מדברת במונחים זה על זה כמש"כ במאירי שם. והרי הדברים ק"ו ומה התם שודאי גוסס לפנינו, וספק רחוק אם ימצא חיים עדיין, הותר לפקח ולהזיז, מכ"ש דנדון שלפנינו דודאי איכא חי עדיין שצריך לעזרה, שחיוב לעשות הכל כדי להגיע אליו. ולומר דברייתא מתו דוקא נקטה, אבל אם נמצא לא מת רק גוסס אסור באמת להזיז, הוא נגד משמעות ההלכה, ועוד דא"כ חסר יסוד גדול בברייתא, דדוקא מצא עליונים מתים או מצא עליונים חיים גמורים, לא כשמצא עליונים חיים בדרגת גוסס, ולקבוע דברייתא להלכה איירי דוקא

באופן שלא צריך להזיז בעליון, ג"כ רחוק מן האמת. לכן יראה בעניי דצריך לעשות כל טצדקי שלא לנענע אותו ע"י העברת המיטה, ואז אם הוא כדי להגיע מסוכנים שחיהם עדיין ניתן להצלה, אם יש מי שמתיר מטינא שיבא מכשורא.

וכדי שיהיו דברינו מובנים יותר, אומר, כי אילו היה זה הדין דהנוגע בגוסס כשופך דמים, ודאות גמורה, ר"ל דודאי מקרב מיתתו, ואז הינו נפלינן ברבוותא בענין דחייית חיי שעה מפני חיי עולם, ורבות מדובר בו, ועיין מש"כ בעניי בשבט הלוי ח"ו סי' רמ"ב איזה צדדים בזה.

אבל פשוט בעניי דחז"ל החמירו (מהת') לנגוע בגוסס, מפני חשש של מקרב מיתתו, דבר פשוט וידוע במציאות, שגם אם מזיזים אותו אין הכרח עכ"פ שבודאי מקרב מיתתו, ופשוט אם התרו באחד שלא יזיז בגוסס אבר, ואחר שעה מת הגוסס, אי אפשר להרוג את המזיז כרוצח, דמי יאמר דבאמת מזה יצאה נשמתו, ונוסף לזה דכידוע מבעלי מקצוע דהרבה ספיקות ישנם עוד, מתי מתחיל הגסיסה באמת.

עכ"פ בנדון כזה דע"י העברת הגוסס במטתו בזהירות רבה, שיש עדין ספק רחוק אם יכול להשפיע לקרב מיתתו, ועי"ז יכולים להציל את מי שאפשר להציל בודאי, יראה לפום ריהטא שדע"ת מחייב להציל את השני בדרך הנ"ל.

הריני דוש"ת באהבה

מצפה לרחמי ה'

שמואל הלוי ואזנר